

Verbiest Update

Informatie over de activiteiten van het
Verbiest Instituut KULeuven, Verbiest Institute Taipei
En Chinees College te Leuven
Wordt verzonden "als 't past" via e-mail aan vrienden door
de **Ferdinand Verbiest Stichting**, Vlamingenstraat 1, 3000 Leuven

Nr. 49 – Mei – 2020

VIA DIALOOG BOUWEN AAN EEN NIEUWE ZIJDEWEG *Dat blijft na 38 jaar nog steeds de prioriteit van de Verbieststichting Leuven*

Jerome Heyndrickx cicm

Daarvoor opteerde de Verbieststichting Leuven vanaf haar begin

“Een nieuwe relatie van samenwerking en wederzijdse waardering ontwikkelen met China” dat was de doelstelling die de Verbieststichting vooropstelde vanaf haar oprichting in 1982. Het was een antwoord op het *Open Beleid* dat Deng Xiaoping had afgekondigd in 1978 tijdens het 11^e congres van de Chinese Communistische Partij. De oprichters van de Stichting – KU Leuven (onder rector Piet De Somer) en de oversten van CICM (Scheut) – begrepen dat dit *Open Beleid* -- na de dramatische gebeurtenissen van de Culturele Revolutie, na de Bokser Opstand (1900) en vooral na de Ongelijke Verdragen van de 19^e eeuw -- dialoog de enige weg zou zijn om een *nieuwe relatie van samenwerking met China* op te bouwen. Een *Nieuw Begin* dus. Het zou een werk van zeer lange adem worden, een zware opdracht. Men kon misverstanden verwachten vanuit politieke zowel als religieuze kant. Aan zulke misverstanden en tegenstand het hoofd bieden zou dan de prijs worden die we maar zouden moeten betalen om veel grotere misverstanden uit het verleden te overstijgen. Van bij het begin trouwens ondervond men al dat sommigen, zo kort na de Culturele Revolutie, die duidelijke optie van *dialoog met de Chinese Volksrepubliek* maar moeilijk begrepen en niet ondersteunden.

We hebben nu 38 jaren hobbelige weg van dialoog achter de rug. Recente feiten – vooral naar aanleiding van het akkoord tussen Rome en Beijing – doen sommigen eens te meer de zin en opportuniteit van dialoog met de Volksrepubliek China openlijk in vraag stellen. Daarom is het nodig om nog eens onze motivering voor die optie voor dialoog duidelijk te stellen. We denken dat het *Open Beleid* van Deng Xiaoping (1978) een 5^e ontmoeting van het Christelijk geloof met China mogelijk kan maken. Tijdens vroegere ontmoetingen – vooral de 3^e en de 4^e ontmoetingen – zijn er confrontaties ontstaan

tussen Oost en West die diepe wonden hebben geslagen. Die feiten kunnen niet ongedaan gemaakt worden maar de ongenezen wonden blijven de wederzijdse relaties tussen China en het Westen negatief beïnvloeden. Om dit te stoppen moet men trachten de wederzijds ontstane vooroordelen te overstijgen. Dat zal zeker niet gebeuren indien beide kanten eenzijdig het eigen gelijk willen blijven handhaven. Via dialoog, stap voor stap, traag maar zeker een nieuwe relatie van wederzijdse waardering ontwikkelen is de enige weg. Dat dit zo is willen we aantonen via een kort overzicht van wat gebeurde tijdens de 4 voorgaande ontmoetingen tussen het evangelie en China.

Het trauma in de relaties met China ontstond tijdens de 3^e en 4^e ontmoetingen

Dertig jaar geleden publiceerde Verbiest Koerier – Dries Van Coillie cism, Toon Van Beynen svd en andere – een aantal artikels over de geschiedenis van de Kerk in China. Zij onderscheidden in die geschiedenis 4 ontmoetingen van het evangelie met China. De eerste ontmoeting gebeurde in 635 na Christus toen de Nestoriaanse monnik Alopen uit Perzië voor het eerst het evangelie China binnen bracht. Keizer Taizhong verwelkomde hem en zijn leer en Alopen aanvaardde de voorwaarde om de directies van de keizer trouw te volgen. De Nestoriaanse Christen gemeenschap kende een merkwaardige groei maar werd twee eeuwen later toch bijna totaal uitgeroeid in een vervolging onder Keizer Wuzhong en het verdween daarna langzaam. De tweede ontmoeting gebeurde in de 13^e eeuw toen de Mongolen van de Yuan Dynastie China bestuurden. Toen bracht de Franciscaan Joannes de Monte Corvino het evangelie bij de Mongoolse Khan in Khambalik (het Beijing van toen). De Mongolen stelden nagenoeg dezelfde condities als die welke de monnik Alopen al eerder had aanvaard. Ook Monte Corvino aanvaardde de voorwaarden en bouwde een vrij bloeiende Mongoolse Christene gemeenschap uit. Maar ook deze verdween toen de Chinese Ming Dynastie het Mongoolse Rijk omver wierp.

De derde ontmoeting van het evangelie met China gebeurde vanaf de 16^e-17^e eeuw toen de Jezuïeten – Matteo Ricci, later Adam Schall en dan Ferdinand Verbiest -- China binnen kwamen. Hun bijnaam *Generation of Giants* blijft tot vandaag terecht gehandhaafd omdat zij, na grondige studie van de Chinese taal, filosofie en cultuur, als eersten in de

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

geschiedenis tot een diep inzicht en waardering kwamen van deze unieke cultuur. Zij begrepen de noodzaak om de Katholieke liturgie grondig aan te passen aan de Chinese cultuur, tot grote tevredenheid van Keizer Kangxi die promulgeerde dat het Christen geloof in China mocht worden verspreid. Maar toen bleek al gauw dat de toen zeer Westers-gerichte Katholieke kerk niet rijp was voor aanpassing aan andere culturen. Missionarissen van andere niet-SJ missie congregaties waren het niet eens met die aanpassing van de Jezuïeten. Rome keurde initieel de aanpassing goed maar de andere congregaties gingen hun oppositie bepleiten in Rome. Na lang – wel 70 jaar – aarzelen en onderzoek over wie van de missionarissen het aan het rechte eind had verbood Rome alle pogingen tot aanpassing. Als reactie hiertegen trok Keizer Kangxi zijn eerdere goedkeuring tot evangelizatie in China terug, verbande alle missionarissen en noemde de Christelijke godsdienst “Yang” (buitenlands) en niet geschikt voor China. Dat was een eerste, pijnlijke drama in de geschiedenis

van de missie in China waaruit het historische trauma ontstond. Maar toen volgde er nog een ander, veel erger drama.

De vierde ontmoeting gebeurde in de 19^e eeuw toen Engeland, Frankrijk en andere Westerse coloniale mogendheden het grote – maar in die tijd zwakke en corrupte – China wilden uitbuiten door hun aangekochte Chinese goederen te betalen met opium die ze kweekten in Indie en Z-O Azië. Een historische misdaad die eindigde in de Opium Oorlog (1840) gevolgd door nog andere conflicten tussen de jaren 1840 en 1860 tijdens dewelke de zogenaamde “Ongelijke Verdragen” werden getekend waardoor China stukken land, concessies, in meerdere Chinese steden moest afstaan aan verschillende Europese mogendheden die deze concessies als eigen grondgebied beschouwden. Dit werd het grootste drama en tot nu toe ongenezen trauma uit de Chinese geschiedenis. De kerk als zodanig was niet betrokken bij de Opium Oorlog maar haalde wel groot voordeel uit de “Ongelijke Verdragen” die aan de kerk bijzondere faciliteiten verleende voor evangelizatie in China. Ze mocht gronden kopen en kreeg bescherming van Westerse mogendheden bij wettelijke geschillen. Zij zal jaren daarna, vooral na de oprichting van de Chinese Volksrepubliek hieraan schuldig bevonden worden en ook de gevolgen dragen.

Pas vanuit die historische achtergrond kan men begrijpen wat daarna in de 20ste eeuw gebeurde. Daar was eerst de opstand van de Boksers (1900). Die was eigenlijk ontstaan als protest tegen het corrupte keizerrijk. Maar de keizerin slaagde er vrij gemakkelijk in de haat van de Boksers tegen de buitenlanders te keren en daarvan werd de kerk in China, toen vooral geleid door buitenlandse missionarissen, het grootste slachtoffer.

Toen Mao Zedong in 1949 de Chinese Volks Republiek oprichtte keerde deze nieuwe republiek zich tegen de Westerse imperialisten. De kerk werd daarmee vereenzelvigd en werd ook als vijand van China beschouwd. Alle missionarissen werden verbannen. De kerk van China – de eigen Chinese Christenen -- werden nog meer als vroeger als “yang” (niet Chinees) bestempeld. Het idee ontstond om een *patriottische kerk los van Rome* op te richten. Dit splitste de kerk van China in twee: een groep die een “Patriottische Kerk” openlijk verwierp en een andere die, trouw blijvend aan het Katholieke geloof toch bereid was tot aanpassing aan het nieuwe regime. De kerkvervolgung bereikte haar piek-moment tijdens de Culturele Revolutie (1966-76) die voor duizenden Christene Chinese families een trauma was en blijft tot vandaag.

Dit sumier overzicht over die dramatische feiten maakt voldoende duidelijk dat elke poging om dat verleden te overstijgen enkel kan slagen via dialoog tussen de twee partijen: *Seeking the Common*

Ground in plaats van in confrontatie elk z'n eigen gelijk te gaan bewijzen. Dat elke poging tot dialoog moeizaam zal zijn is duidelijk, maar dat confrontatie a priori tot mislukking leidt is even zeker.

5^e ontmoeting: enkel dialoog kan leiden tot het overstijgen van het trauma.

Daar wil het Verbiest Instituut KULeuven actief aan meewerken

We denken dat een mogelijkheid voor een 5^e ontmoeting van het Christen geloof met China een historische kans krijgt met het *Open Beleid*. Na de dood van Mao Zedong in 1976 kwam Deng Xiaoping aan de macht. In 1978 stelde hij China open voor samenwerking met het Westen op vlak van economie, cultuur, politiek. *Vrijheid van godsdienst* werd opnieuw opgenomen in de constituties van de Chinese Volksrepubliek. Impliciet bood dit de kans voor een nieuwe ontmoeting van China met het Christen geloof. Dit bracht de Missionarissen van Scheut (CICM) en de KULeuven in 1982 op de idee om het Ferdinand Verbiest Instituut op te richten aan de KULeuven met als doel via dialoog een nieuwe relatie van wederzijdse waardering uit te bouwen met China. Een ambitieuze onderneming om de drama's van het verleden te overstijgen. We noemen dit *bouwen aan een Nieuwe Zijde Weg* die, wat de kerk in China betreft kan leiden naar het ontluiken van een *Autonome Chinese Lokale Katholieke Kerk*. Autonoom zoals elke lokale kerk maar niet onafhankelijk van Rome. Zwaarden destijds gebruikt in de strijd om eigen gelijk worden omgesmeden tot ploegen die opbouwen door initiatieven te nemen tot heropbouw van vriendschap, tot samenwerking in academisch onderzoek, tot uitwisseling tussen lokale kerken die op voet van gelijkheid en wederzijdse waardering mekaar bevestigen in geloof en samen partners willen zijn in geloofs verkondiging elk in eigen land waar vrijheid van godsdienst officieel is aanvaard.

Gedurfde initiatieven

Scheut (CICM) en de KULeuven aarzelden niet om met het oog op hun ambitieuze doel ook gedurfde initiatieven te nemen. In 1985 werden Chinese bisschoppen die door de communisten waren benoemd en zonder toelating van de paus tot bisschop waren gewijd – illegale bisschoppen dus -- uit te nodigen voor een gesprek en een bezoek aan de KULeuven en aan de kerk in België. Paus Johannes Paulus II liet dit stilzwijgend gebeuren...ook wanneer daarna nog meer delegaties volgden. Nog datzelfde jaar al mocht een docent van de Stichting theologie doceren in het pas opgerichte officiële seminarie van Sheshan in Shanghai en ook daarna in Beijing. Beijing liet officieel zelfs twee keer een groep van tien bisschoppen toe om in het Verbiest Instituut KULeuven deel te nemen aan gesprekken over *De taak van de bisschop in de Katholieke Kerk na Vaticaan II*.

Academisch onderzoek als bijdrage tot de dialoog

Tijdens de Culturele Revolutie werd door propaganda de kerk in China eenzijdig afgeschilderd als een instrument in handen van het westers imperialisme. Dat gaf een totaal vertekend beeld. Hoezeer de kerk van China tijdens de 19^e eeuw ook geprangd zat tussen China en de koloniale machten, de feiten tonen dat de kerk veel heeft bijgedragen tot de ontwikkeling binnen China. Missionarissen richtten lagere en middelbare scholen op in erg onderontwikkelde streken waar geen georganiseerd onderwijs bestond. Er kwamen twee Katholieke – en nog meer Protestantse – Universiteiten; klinieken en hospitalen waar die nog niet bestonden. De kerk bevorderde landbouw in streken waar de armste der arme Chinezen woonden.

Het Verbiest Instituut wilde daarover academisch onderzoek ondernemen volgens de bekende spreuk van Deng Xiaoping *Seek truth from facts*. Maar de Culturele Revolutie had alle archieven van de kerk in China vernield zodat de Chinese Kerk zelf de waarheid over haar eigen geschiedenis niet meer kon achterhalen. Daarom nodigde het Verbiest Instituut van de KULeuven vanaf 1986 Chinese en Westerse, Katholieke en niet-katholieke historici uit om, op basis van onze eigen archieven, wetenschappelijk die geschiedenis te bestuderen. De bedoeling was enkel en alleen om via academisch onderzoek op basis van archieven, de waarheid over het verleden te doen kennen. Zo werden reeds 13 internationale symposia georganiseerd, met o.a. een symposium over *Kerk en Staat in China en andere landen van Azie en Europa*, in samenwerking met de Faculteit Kerkelijk

Recht van de KULeuven. Daaruit groeide het huidige programma van het Verbiest Instituut over *Religie en de Rechtstaat*. Daarin wordt door scholars van de Volksrepubliek zowel als uit Leuven en het Westen openlijk van gedachten gewisseld over o.a. wat het Westen en China bedoeld met *Vrijheid van Godsdienst*, of wat *sincization* betekent voor China en hoe wij *inculturatie* begrijpen enz. Ook met Chinese universiteiten groeit er vanuit het Verbiest Instituut samenwerking en uitwisseling. *Seeking Truth from Facts* speelt zo een belangrijke rol in onze dialoog en in het *Seeking the Common Ground*. Wetenschappelijke papers in het Engels werden in 40 volumes gepubliceerd in de reeks *Leuven Chinese Studies*. Vijf monografieën in het Chinees verschenen in de reeks *Huairan Congshu (Verbiest Reeks)*.

Uitwisseling tussen Lokale Kerken van het Westen en China

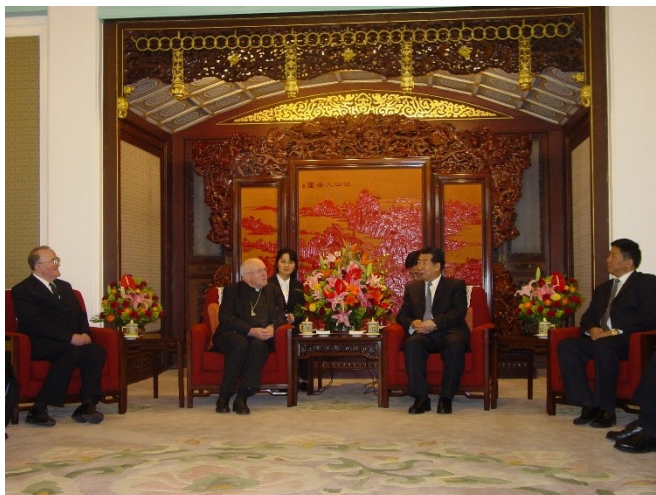
De kerk in de Lage Landen is bewust van haar lange geschiedenis van samenwerking met China en ziet zich als een oude vriend van de kerk in China. We blijven alert voor haar noden en haar vragen en zijn bereid daarop positief te antwoorden.

De grootste uitdaging van de kerk in China vandaag is eerst en vooral haar interne eenheid te herstellen. Al in 1998 pleitte een afgevaardigde van de Verbieststichting openlijk in Rome in bijzijn van Paus Johannes Paulus II en 250 bisschoppen uit Azië om begrip voor en vertrouwen in de bisschoppen, priesters en gelovigen van China, zeggend: *We weten dat zij trouw zijn aan hun geloof. We vertrouwen erop dat zij zelf, onder de leiding van de Geest instaat zijn om zelf de interne eenheid te bewaren en waar nodig te herstellen.*

Hun tweede dringende taak is bekwame, toegewijde kerbedienaars op te leiden: priesters, religieuzen en leken. Het Verbiest Instituut KULeuven is al sedert 1985 begonnen om, uitgenodigd door de autoriteiten, daartoe bij te dragen. We aanvaarden uitnodigingen om naar Chinese seminaries waar er nood is, leraars af te vaardigen. We antwoorden positief op uitnodigingen van binnen China om mee te werken in vormingssessies voor priesters, religieuzen en leken. Chinese priesters, religieuzen en leken werden uitgenodigd om in het Kannunik Triest Instituut (Gent), aan de KULeuven, Louvain-La-Neuve of Lumen Vitae een gespecialiseerde opleiding te krijgen in Theologie, Pastoraal, Katechese, Sociale Ethiek enz, gebaseerd op Vatikaan II. Zij dienen nu de kerk van China in hun bisdommen en religieuze congregaties. Twee onder hen werden bisschop.

Culturele uitwisseling, wederzijdse bezoeken, vriendschap bouwen

Dit plan van uitwisseling op vlak van academische uitwisseling en van kerk opbouw gepaard met initiatieven op vlak van cultuur uitwisseling en vriendschaps opbouw. In 1986 plantte de Chinese ambassadeur Liu Shan samen met Premier Wilfried Martens en Rector Roger Dillemans een Himalaya Den – de boom der vriendschap België-China – in de KULeuven vlak bij het Verbiest Instituut. Kardinaal Danneels bezocht China tweemaal – in 2005 en 2008 -- en werd door hoge autoriteiten in China ontvangen.

De Verbieststichting organiseerde jaarlijks bezoeken van gelovigen uit België, Nederland, Taiwan, Singapore als cultuur uitwisseling en tevens als bedevaart naar kerken in vroegere bisdommen van Scheut en naar graven van Scheutisten en Lazaristen.

Ook de civiele overheid -- directeurs van het Religious Affairs Bureau -- werden uitgenodigd voor briefing, uitwisseling en dialoog over Vrijheid van Godsdienst in België en China. Al in 1985 toonde Paus Joannes Paulus II zijn waardering voor ons werk door een groep (niet-katholieke) bezoekers van het Verbiest Instituut te ontvangen in Rome. In 1992 ontving hij onze Chinese priester studenten tijdens de zaligverklaring van Pater Damiaan in Brussel. Koningin Fabiola bezocht

persoonlijk het Chinees College in Leuven in 1992 en ontving tweemaal een delegatie van Chinese bisschoppen op het paleis. De lijn van dialoog van het Verbiest Instituut werd wederzijds duidelijk gewaardeerd.

Misverstanden zijn onvermijdelijk, maar zijn geen reden om de dialoog te stoppen

Al die activiteiten van samenwerking en uitwisseling gebeurden niet zo maar van zelf. Het ging met horten en stoten. Bezoekers vanuit Leuven aan de kerk in China werden in het begin al gauw door sommigen verdacht gemaakt als *infiltratie en gezonden door het Vaticaan*. Vooral als bleek dat zij zowel met de niet-officiële als met de officiële kerkgemeenschap in China contact wilden nemen. Als gevolg werden inreis visa meerdere keren geweigerd, een belangrijk bezoek dat lang in detail werd voorbereid werd afgelast...en nog grotere misverstanden... Maar telkens werd nadien de draad van dialoog weer opgenomen. Dit verstoorde haast constant de normaal verhoopde positieve groei van de nieuwe relatie. Maar met het oog op het verre uiteindelijke doel en rekening houdend met het dramatische verleden dat we wilden overstijgen namen we dit er allemaal bij en vonden het *normaal* d.w.z. deel uitmakend van het toch wel verwachte moeizaam verloop van de dialoog. Eerder dan de dialoog te stoppen of te vertragen gingen we meestal nog een stap verder.

Ook vandaag nog tonen getuigenissen in elke Verbiest Koerier duidelijk dat niet alles van een leien dakje loopt. Constant duiken er feiten op die de genomen positieve initiatieven blokkeren of ongedaan maken. Zij werken ontmoedigend en doen velen twijfelen aan de opportuniteit van de lijn van dialoog. Maar daarop hebben we ons antwoord want talrijker en duidelijker dan de problemen zijn de signalen die wij zien als tekenen van de groeiende nieuwe relatie die we al veertig jaar nastreven. De Ministers van Buitenlandse Zaken van China en van het Vaticaan ontmoetten mekaar kort in Duitsland op 14 februari 2020. Ook al werd daar niet over belangrijke punten onderhandeld, het was een historische primeur en een positief signaal. Recentelijk, in Maart dit jaar, zond het Vaticaan mondkmaskers naar China als teken van verbondenheid met het Corona probleem waarmee China worstelde. En toen een maand later de epidemie Italië en Europa overspoelde

en lam legde zond China edelmoedig medische hulp naar het Vaticaan en de kerk in Italië, Spanje en België waar ze werden verdeeld tussen rusthuizen van de missionarissen van Scheut, de zusters ICM, en rusthuizen van de Broeders van Liefde. Dat was eerder ongekende uitwisseling van waardering en vriendschap.

Niettemin blijft, na 38 jaar, het samen bouwen aan een NIEUWE ZIJDEWEG onze prioriteit. We weten het, er zijn enorm veel bouwstenen voor nodig. Het zal dus lang duren. Maar daar zijn we klaar voor. Naast de teleurstellingen groeit er ook hoop... Aan het einde voorzien we een *Nieuw Begin*. Daar doen we't voor. Via dialoog willen de partners – China en de kerk – de negatieve feiten uit het verleden overstijgen.

Ken en steun de China projecten van de Verbiest Stichting

- CICM (de congregatie der missionarissen van Scheut) werd in 1862 gesticht door Theofiel Verbist (Antwerpen). Tussen 1865 en 1955 werkten 679 Scheutisten in Noord China: in Jehol, Binnen Mongolië, Datong, Ningxia, Xinjiang, Qinghai. Zij evangeliseerden, bouwden scholen en hospitalen en ontwikkelden de landbouw. Sommige Scheutisten werden beroemd door hun onderzoek over Chinese en Mongoolse taal en cultuur. Toen ze in de jaren vijftig uit China verbannen werden openden ze nieuwe missies in Taiwan, Hong Kong, Singapore en later in de Republiek Mongolië.
- Nadat China zich weer opende voor samenwerking met het Westen richtte Scheut in 1982 samen met de Katholieke Universiteit Leuven de Ferdinand Verbiest Stichting op genoemd naar de beroemde Belgische Jezuïet missionaris, astronoom en tevens leraar van Keizer Kangxi in de 17e eeuw. Kardinaal J. De Kesel (Mechelen) is voorzitter van de Stichting. Leden van het bestuur vertegenwoordigen missionaire congregaties: Scheut, de Franciscanen, de Broeders van Liefde.
- De Verbiest Stichting wil een nieuwe relatie ontwikkelen met de Kerk van China. In lijn met de eeuwenoude samenwerking van missionarissen uit de Lage Landen met China wil zij eigentijdse samenwerking bevorderen tussen de lokale Kerk van België en die van China op voet van gelijkheid en wederzijdse waardering.
- De Stichting sponsort de activiteiten van het Verbiest Instituut KULeuven (Naamsestraat 63), het Chinees College te Leuven (Mercierplein 3) en het Verbiest Instituut in Taipei. Via deze instituten wil de Stichting onderzoek promoten over de geschiedenis van de Kerk in China en pastorale samenwerking met de Kerk in China.
- De meest doeltreffende manier om de Kerk in China te steunen is te **investeren in vorming van kerkbedienaars**. De Stichting biedt daartoe studiebeurzen aan voor de vorming van priesters, religieuzen en ook leken. Daarbij gaat de voorkeur naar vorming binnen China, ook aan hogere Chinese instituten. Maar er worden ook priesters, religieuzen en leken uitgenodigd om in het buitenland een gespecialiseerde vorming te krijgen. Zij worden verwacht na hun studies naar China terug te keren en er hun eigen Kerk te dienen. Collega's van de Stichting zijn in direct contact met bisdommen en religieuze communiteiten in China. Zij zorgen ervoor dat geldelijke steun goed wordt gebruikt.
- De Stichting antwoordt ook positief op aanvragen tot steun aan (kleine) ontwikkelingsprojecten in bisdommen van Noord-West China: Gansu, Qinghai, Binnen Mongolië, Ningxia enz.
- Geldelijke steun kan gestort worden op: Ferdinand Verbiest Stichting, Vlamingenstraat 1, 3000 Leuven, Bank rekening: 735-0183437-95 (KBC Bank NV, Mgr. Ladeuzeplein, 19, 3000 Leuven, België. BIC: KREDBEBB, IBAN: BE76 7350 1834 3795). Desgewenst kunt U persoonlijk contact nemen met Jeroom Heyndrickx, tel: 016-237608, email: jeroomh@gmail.com